

به نام خدا

چشم انداز سازی راهبردی شهر
(طرح توسعه و عمران شهر مشهد)

نویسنده و پژوهشگر: سید سجاد سادات هاشمی

سرشناسه ← سادات هاشمی، سیدسجاد، ۱۳۷۱-
 عنوان ← چشم‌اندازسازی راهبردی شهر.
 مشخصات نشر ← مشهد: طلوع مجد، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری ← ۱۸۰ ص.؛ نمودار، جدول.
 شابک ← ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۶۰-۸۷-۸
 وضعیت فهرست نویسی ← فیبا
 موضوع ← توسعه پایدار شهری - چشم‌انداز سازی
 موضوع ← Visioning -- Sustainable urban development
 موضوع ← طرح‌های عمرانی -- برنامه‌ریزی راهبردی
 موضوع ← Strategic Planning -- Economic development projects
 رده بندی کنگره ← HC ۷۹
 رده بندی دیویی ← ۳۳۸/۹۵۵۸۲۲۲
 شماره کتابشناسی ملی ← ۷۴۲۱۱۳۸

عنوان: چشم‌اندازسازی راهبردی شهر: طرح توسعه و عمران شهر مشهد

مولف و پژوهشگر: مهندس سیدسجاد سادات‌هاشمی

ایمیل مولف: Sajadhashemi56@yahoo.com

طراح جلد: مهندس سیدمرتضی مولوی مجد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۶۰-۸۷-۸

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۹۰۰۰ تومان

ناشر: انتشارات طلوع مجد

همراه: ۰۹۱۵۳۳۳۲۲۱۳

آدرس: مشهد - حدفاصل چهارراه دانشجو و معلم ۳۶ - پلاک ۹۹۶

بسمه تعالی

آغاز سخن

پاس خداوندی را سزاوارست که از شباهت داشتن بر دیده‌ها، برتر و از توصیف و وصف کنندگان، والا تر است.

در جوامع توسعه یافته تفکر و توجه در خصوص چالش‌ها و مشکلات کنونی و آینده و الگوی زیست شهری در ابعاد کمی و کیفی تا آنجا اهمیت یافته است که تبدیل به معیاری کمال شده است؛ بی‌توجهی به فضاهای شهری و صرفاً توجه به نقش عملکردی آنها در کشور و عدم اعتبار به رویدادها و تعاملات اجتماعی جاری و تحت الشعاع قرار دادن کیفیت بر کمیت موجب تضعیف فضاهای شهری گردیده است. همچنین تدوین برنامه‌ها و طرح‌های ناکارآمد به دلیل داشتن معیارهای خاص و نداشتن ساختار منسجم و متقابل میان عناصر شکل‌دهنده شهر و فضاهای شهری و ابزار و روش‌های انعطاف‌ناپذیر و گاه پرداخت سخت‌افزاری یا نرم‌افزاری غیربومی به آنها موجب صرفا ساماندهی کمی و هندسی زمین‌های شهری شده است. و عدم نمود یافتگی ابعاد مختلف برنامه‌ریزی شهری به معنای واقعی و تکرش بر مبنای مصلحت‌گرایی و منفعت طلبی‌های فردی و گروهی بوده است.

دستیابی به سطوح بالاتری از شهرسازی و مدیریت شهری با رویکردی متناسب با نیازهای روز که لازمه محیط زیست شهری مناسب می‌باشد پایه و اصول پایه‌های واقعی شهری بوده و موجب ایجاد جایگاه منحصر به فرد شهرنشینی خواهد شد؛ کوشش برای راهکارهای موثر و مناسبی که با ارائه نظریه‌ها و تئوریهای جدید بر پایه معیارهای مشارکت محور و نقش موثر و غیرقابل انکار ذی‌نفعان، و از سو دیگر بهره‌گیری از تجارب دیگر کشورها آمیخته شده است. و می‌تواند نقشی اساسی در تداوم پویائی و توسعه شهرها ایفا نماید.

امید است که با انتشار این کتاب و تداوم پژوهش‌های مشابه و نیز استفاده از تجربیات گذشتگان، راهنمایی برای شناخت و تدوین چشم‌اندازسازی به عنوان کلیدی‌ترین بخش برنامه‌ریزی در امر توسعه شهر، بهبود مداوم زندگی شهری، کارائی افزون‌تر شهرها و رفاه بیشتر شهروندان باشیم.

سیدسجاد سادات‌هاشمی

کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری

بخش اول: مبانی نظری و بررسی تجارب	۱۲
فصل اول: برنامه‌ریزی راهبردی	۱۳
تاریخچه و جایگاه برنامه‌ریزی راهبردی	۱۴
مفهوم و تعاریف برنامه‌ریزی راهبردی	۱۷
ویژگی‌های برنامه‌ریزی راهبردی شهری (استراتژیک)	۱۸
فرایند برنامه‌ریزی راهبردی	۲۰
سربخ عناصر فرایند برنامه‌ریزی راهبردی شهری	۲۲
فصل دوم: چشم‌اندازسازی	۲۴
آینده‌پژوهی	۲۴
انواع رویکردها در آینده‌پژوهی	۲۴
هدف از آینده‌پژوهی	۲۵
انواع تصویرها در آینده	۲۶
تاریخچه چشم‌انداز	۲۷
مفهوم و تعاریف چشم‌انداز	۲۷
اصول اساسی چشم‌انداز	۳۰
ویژگی‌های چشم‌انداز	۳۱
اصول تحقق چشم‌انداز	۳۲
ضرورت ایجاد چشم‌انداز	۳۳
بررسی رویکردها در چشم‌اندازها	۳۴
روشهای چشم‌اندازنویسی	۳۵
تفاوت هدف با چشم‌انداز	۳۶
بررسی فرایند چشم‌اندازنویسی از دیدگاههای مختلف	۳۷
مهندسی چشم‌انداز	۴۰
موانع تحقق چشم‌انداز	۴۰
مفهوم و تعریف چشم‌انداز در شهرسازی	۴۱

۶۴	تاریخچه چشم انداز در شهرسازی
۶۵	ویژگی های چشم انداز در شهرسازی
۶۶	بیانیه چشم انداز
۶۷	چشم انداز سازی و برنامه ریزی راهبردی
۶۹	بررسی فرایند چشم انداز سازی در شهرسازی
۵۹	بررسی روشها و دیدگاه های مختلف در تدوین چشم انداز
۶۴	بررسی نظریات و رویکردها مرتبط با چشم انداز نویسی
۷۱	فصل سوم: بررسی تجارب داخلی و خارجی
۷۱	۱- تجارب داخلی
۷۱	بررسی فرایند چشم انداز سازی طرح راهبردی شهر ساوه
۷۷	بررسی فرایند چشم انداز سازی طرح راهبردی شهر اشنویه
۷۸	بررسی فرایند چشم انداز سازی طرح راهبردی شهر قم
۷۹	بررسی فرایند چشم انداز سازی طرح راهبردی شهر قزوین
۸۲	بررسی فرایند چشم انداز سازی طرح راهبردی شهر اصفهان
۸۳	روش اجرایی تدوین چشم انداز شهر اصفهان آقی ۱۴۰۴
۸۵	۲- تجارب خارجی
۸۵	فرایند چشم انداز سازی طرح راهبردی شهر کوالالامپور ۲۰۲۰
۸۶	فرایند چشم انداز سازی شهر ملبورن ۲۰۳۰
۸۹	فرایند چشم انداز سازی شهر رابرت در سال ۲۰۲۲
۹۲	فرایند چشم انداز سازی شهر کالوکان (ناحیه مترو مانیل)
۹۴	فرایند چشم انداز سازی شهر صنعا ۲۰۲۵
۹۶	نتیجه گیری بخش اول
۹۹	بخش دوم: ارزیابی فرایند چشم انداز سازی (طرح توسعه و عمران مشهد)
۱۰۰	فصل اول: شناخت و سند کاوی (بررسی مدارک و اسناد موجود طرح)
۱۰۰	بررسی روند و تهیه طرح جامع حازنی ۱۳۵۰
۱۰۱	بررسی روند و تهیه طرح جامع مهران ۱۳۷۲
۱۰۲	بررسی روند و تهیه طرح جامع فرتهاد با رویکرد راهبردی ۱۳۹۳

۱۰۵.....	معرفی برنامه های توسعه به همراه طرح ها و پروژه های پیشنهادی
۱۰۸.....	چشم انداز توسعه پایدار مشهد مقدس
۱۰۹.....	بیانیه چشم انداز
۱۱۰.....	ارزیابی بیانیه چشم انداز طرح توسعه و عمران مشهد با رویکرد راهبردی
۱۱۵.....	ویژگیهای کلانشهر مشهد
۱۱۶.....	ارزیابی و شناخت اسناد فرادست
۱۱۸.....	بررسی و تحلیل وضع موجود
۱۱۹.....	مشارکت
۱۱۹.....	بررسی مشارکت ذی نفعان (مردم و سازمان های مردم نهاد)
۱۲۰.....	تحلیل مشخصات عمومی پاسخگویان
۱۲۲.....	تحلیل پاسخ های ارائه شده در پرسشنامه های دریافتی از مردم
۱۲۸.....	نتیجه گیری شناخت (بررسی اسناد و مدارک)
۱۳۲.....	فصل دوم: جمع آوری و بررسی داده های میدانی
۱۳۲.....	پرسشنامه
۱۳۲.....	تجزیه و تحلیل پرسشنامه شهروندان
۱۳۲.....	نتیجه گیری تجزیه و تحلیل پرسشنامه شهروندان
۱۳۴.....	تجزیه و تحلیل پرسشنامه متخصصان
۱۳۴.....	نتیجه گیری تجزیه و تحلیل پرسشنامه متخصصان
۱۴۵.....	فصل سوم: تحلیل یکپارچه و آسیب شناسی طرح
۱۴۵.....	تدوین SWOT مبتنی بر معیارهای نظری
۱۴۷.....	اسیب شناسی فرایند چشم انداز سازی بر اساس تحلیل مدل سه شاخه
۱۵۰.....	سیجد گیری بخش دوم
۱۵۲ ..	بخش سوم: راهکارهای چشم انداز سازی راهبردی (طرح توسعه و عمران مشهد)
۱۵۳.....	فصل اول: تدوین اهداف

۱۵۳.....	تحلیل مسائل و مشکلات و تدوین اهداف نهایی:
۱۵۵.....	فصل دوم: تعیین راهبردها و عرصه سیاست گذاری
۱۵۵.....	تعیین راهبردها براساس اهداف:
۱۵۶.....	۳- ارزیابی و انتخاب راهبرد برتر:
۱۵۷.....	۴- تعیین عرصه های سیاست گذاری از اهداف و راهبردها:
۱۶۰.....	فصل سوم: ارائه راهکارها
۱۶۰.....	ارائه راهکارها:
۱۶۵.....	نتیجه گیری بخش سوم:
۱۶۷.....	ضمائم و پیوست ها
۱۷۵.....	منابع و مأخذ
۱۷۵.....	کتابها:
۱۷۷.....	مقالات:
۱۷۸.....	مهندسين مشاور:
۱۷۹.....	منابع انگلیسی: